

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE SRPSKE
BROJ: 71 0 P 183309 17 Rev
Banjaluka, 25.01.2018. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u vijeću sastavljenom od sudija, Gorjane Popadić kao predsjednika vijeća, Davorke Delić i Stake Gojković, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužioca G.I. iz B.L., ..., zastupanog po punomoćniku Z.B., advokatu iz B., protiv tuženih: J.K. iz B., i Ž.V. iz B., zastupanih po punomoćniku D.T., advokatu iz B., radi naknade štete, odlučujući o reviziji tuženog J.K. protiv presude Okružnog suda u Banjaluci broj 71 0 P 183309 15 Gž od 24.11.2016. godine, na sjednici održanoj dana 25.01.2018. godine, donio je

PRESUDU

Revizija se usvaja, presuda Okružnog suda u Banjaluci broj 71 0 P 183309 15 Gž od 24.11.2016. godine, preinačava tako što se žalba tuženog J.K. uvažava i presuda Osnovnog suda u Banjaluci broj: 71 0 P 183309 13 P od 23.01.2015. godine preinačava tako što se odbija tužbeni zahtjev tužioca da mu tuženi J.K. isplati na ime pravične naknade za pretrpljene duševne bolove zbog povrede časti i ugleda iznos od 1.100,00 KM, te se preinačava i odluka o troškovima parničnog postupka tako što se obavezuje tužilac da tuženom J.K. plati iznos od 3.314,15 KM.

Obrazloženje

Prvostepenom presudom Osnovnog suda u Banjaluci broj: 71 0 P 183309 13 P od 23.01.2015. godine djelimično je usvojen tužbeni zahtjev tužioca, te je obavezan tuženi J.K. da tužiocu isplati na ime pravične naknade za pretrpljene duševne bolove zbog povrede časti i ugleda iznos od 1.100,00 KM, sa zakonskom zateznom kamatom od presuđenja do isplate, u roku od 30 dana od dana donošenja ove presude.

Odbijen je tužbeni zahtjev tužioca u odnosu na tuženog Ž.V., te u dijelu u kojem je tražio da sud obaveže prvotuzenog da mu isplati razliku između traženog iznosa (5.100,00 KM) i dosuđenog iznosa (1.100,00 KM) na ime pravične naknade za pretrpljene duševne bolove zbog povrede časti i ugleda.

Odlučeno je da svaka stranka snosi svoje troškove.

Drugostepenom presudom Okružnog suda u Banjaluci broj 71 0 P 183309 15 Gž od 24.11.2016. godine žalbe stranaka su djelimično uvažene i presuda Osnovnog suda u Banjaluci broj: 71 0 P 183309 13 P od 23.01.2015. godine, u dijelu odluke o troškovima parničnog postupka preinačena tako što je tuženi J.K. obavezan tužiocu na ime troškova parničnog postupka isplatiti iznos od 850,90 KM, a tužilac obavezan da tuženom Ž.V. na ime troškova prvostepenog parničnog postupka isplati iznos od 1.111,96 KM, te na ime troškova sastava žalbe sa paušalom i PDV iznos od 347,49 KM.

U ostalom dijelu žalbe tužioca i tuženog J.K. su odbijene i prvostepena presuda u dosuđujućem i odbijajućem dijelu odluke o glavnoj stvari (stav 1 i stav 2 izreke), potvrđena.

Odbijen je zahtjev tužioca i zahtjev tuženog J.K. za naknadu troškova žalbenog postupka.

Blagovremeno izjavljenom revizijom drugostepenu presudu u dosuđujućem dijelu pobija tuženi J.K. iz razloga povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, s prijedlogom da se revizija usvoji, pobijana presuda preinači, odnosno ukine i predmet vrati na ponovno suđenje.

Odgovor na reviziju nije podnesen.

Odredbom člana 237. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik RS“ broj 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13, u daljem tekstu: ZPP) propisano je da stranke mogu izjaviti reviziju protiv pravosnažne presude donesene u drugom stepenu u roku od 30 dana od dana dostavljanja prepisa presude (stav 1.); da revizija nije dozvoljena ako vrijednost pobijanog dijela pravosnažne presude ne prelazi 30.000 KM (stav 2.); u slučajevima u kojima revizija nije dozvoljena prema odredbama stava 2. ovog člana, stranke mogu podnijeti reviziju protiv drugostepene presude ako odluka o sporu zavisi od rješenja nekog materijalnopravnog ili procesnopravnog pitanja važnog za obezbjeđenje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni, s tim što su pod tačkama 1, 2. i 3. nabrojani naročiti slučajevi (stav 3.); da u reviziji iz stava 3. ovog člana stranka treba da jasno naznači pravno pitanje zbog kojeg je podnijela reviziju, uz određeno navođenje propisa i drugih važećih izvora prava koja se na njega odnose, te izloži razloge zbog kojih smatra da je ono važno za obezbjeđenje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni (stav 4.).

Kao vrijednost predmeta spora uzima se u obzir samo vrijednost glavnog zahtjeva (član 316. stav 2. ZPP), dok se kamate, ugovorna kazna i ostala sporedna traženja ne uzimaju u obzir pri određivanju vrijednosti spora ako ne čine glavni zahtjev (stav 3.).

Vrijednost pobijanog dijela pravosnažne presude koja se revizijom tuženog J.K. pobija iznosi 1.100,00 KM, ne prelazi iznos od 30.000,00 KM, zbog čega je revizija nedozvoljena u smislu odredbe člana 237. stav 2. ZPP.

Međutim, cijeneći da je revident predložio da se o reviziji odluči na osnovu odredbe člana 237. stav 3. tačka 2. ZPP, zbog nepodudarnosti pobijane presude sa pravnim shvatanjem Vrhovnog suda Republike Srpske izraženim u odluci broj 118 0 P 000123 09 Rev od 06.04.2011. godine, te u odlukama Ustavnog suda BiH broj AP-7/09 od 09.11.2011. godine i AP- broj 3641/09 od 06.12.2012. godine, ovaj sud je reviziju dozvolio.

Revizija je osnovana.

Predmet spora ovoj pravnoj stvari je zahtjev tužioca kojim traži da se tuženi obavežu da mu na ime naknade nematerijalne štete zbog pretrpljenih duševnih bolova zbog povrede časti i ugleda isplate i to: tuženi J.K. iznos od 5.100,00 KM, a tuženi Ž.V. iznos od 3.000,00 KM, sa zakonskom zateznom kamatom, te naknade troškove parničnog postupka.

Raspravljajući o postavljenom tužbenom zahtjevu nižestepeni sudovi su utvrdili da su se tuženi u medijima izjašnjavali o pravilnosti i zakonitosti stečajnog postupka koji se vodio kod Okružnog privrednog suda u Banjaluci nad preduzećem „J.“ a.d. u stečaju, čiji su oni bivši radnici i od dana otvaranja stečajnog postupka i stečajni povjerioci, kao i da su se izjašnjavali o izvršnom postupku koji se vodio pred prvostepenim sudom po prijedlogu preduzeća „E. d.o.o. B. kao tražioca izvršenja, čiji direktor je tužilac, protiv preduzeća J. F. B. kao izvršenika. U tim izjašnjenjima, emitovanim u Dnevniku 2 RTRS, dana 30.09.2013. godine, tuženi Ž.V. se izjašnjavao o postupanju preduzeća „E.“, a tuženi J.K. je imenom i prezimenom pozvao tužioca „da kaže da nije dužan radnicima J. i da izađe pred njih i kaže da im ništa ne duguje“. Takođe, obratio se i zaštitarima na kapiji „E.“ riječima „da oni ne znaju pred kakvim kriminalcima stoje“. Nadalje, ovaj tuženi je u Dnevniku 2 RTRS, emitovanom dana 11.11.2013. godine, naveo da „kriminalci treba da budu osuđeni i da vrate ukradeni novac“, a u emisiji „Pečat“ emitovanoj dana 06.03.2014. godine, naveo: „ti koji su ukrali 2.000.000,00 tuže kako su moralno i duševno oboljeli, kako sam im nanio duševnu bol jer su potrošili već milion, a ostao im je milion“, te „oni duševno boluju sa moja dva miliona i mojih kolega, gdje se moje kolege ubijaju, gdje se ljudi razvode, gdje se uništavaju, njima će biti duševna bol ne bude li ovo sudstvo i tužilaštvo rješavalo“.

Polazeći od ovako utvrđenog činjeničnog stanja prvostepeni sud je zaključio da nemaju elemente kleveta izražavanje tuženog Ž.V. u Dnevniku 2 RTRS emitovanom 30.09.2013. godine, koji nije izričito navodio tužioca, već samo postupanje preduzeća „E.“, kao ni izražavanje tuženog J.K. kada se obratio zaštitarima na kapiji „E.“, te izražavanje u Dnevniku 2 RTRS emitovanom 11.11.2013. godine, kao i u emisiji „Pečat“ emitovanoj 06.03.2014. godine, iz razloga što tuženi J.K. u ovim emisijama nije izričito označio tužioca kao lice koje je radnicima J. ukralo njihov novac, niti se to može zaključiti iz konteksta izlaganja ovog tuženog.

Nasuprot tome, nalazi da izražavanje tuženog J.K. u Dnevniku 2 RTRS, emitovanom 30.09.2013. godine, kada je ovaj tuženi imenovao tužioca i pozvao ga imenom i prezimenom da kaže da nije dužan radnicima J., ima elemente klevetničkog izražavanja, obzirom da je prekoračio granice prihvatljivog ponašanja tako što je aludirao na činjenicu da tužilac nešto duguje radnicima J., pa da stoga treba da izađe pred njih i da im kaže da im ništa ne duguje. Po ocjeni prvostepenog suda tuženi J.K. je odgovoran za naknadu štete koju je svojim izražavanjem nanio tužiocu, koji je, kao i svaki prosječan čovjek, pretrpio određena negativna osjećanja uzrokovana predmetnim izražavanjem ovog tuženog, te je zahtjev tužioca u odnosu na tuženog J.K. djelimično usvojio i pozivom na odredbu člana 5, 6 i 11. Zakona o zaštiti od klevete („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 37/01, dalje: ZZK) i člana 200. Zakona o obligacionim odnosima („Službeni list SFRJ“, broj 29/78, 39/85, i 57/89, te „Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 17/93, 3/96, 39/03 i 74/04), sudio kao u izreci prvostepene presude.

Drugostepeni sud je žalbe stranaka djelimično uvažio i preinačio odluku o troškovima postupka, dok je u ostalom dijelu žalbe tužioca i tuženog J.K. odbio i prvostepenu presudu potvrdio u dosuđujućem i odbijajućem dijelu odluke o glavnoj stvari, temeljem odredbe člana 226. i 397. stav 2. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik RS“ broj 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13, u daljem tekstu: ZPP).

Drugostepeni sud je prihvatio činjenično utvrđenje i pravni zaključak prvostepenog suda da se izražavanje tuženog J.K. koje je iznijeto u Dnevniku 2 RTRS emitovanom 30.09.2013. godine, u navedenom dijelu odnosi na klevetničko izražavanje na račun tužioca, kojim je ovaj tuženi prouzrokovao nematerijalnu štetu tužiocu, koja se ogleda u duševnim bolovima zbog povrede ugleda i časti.

Odluke nižestepeni sudova nisu pravilne.

Odredba člana 5. stav 1. ZZK propisuje da je svako poslovno sposobno lice, koje prouzrokuje štetu ugledu fizičkog ili pravnog lica iznošenjem ili pronošenjem izražavanja nečeg neistinitog, identifikujući to lice trećem licu, odgovorno za klevetu, ako je to lice prouzrokovalo štetu u svojstvu autora, urednika, ili izdavača izražavanja, ili u svojstvu lica koje je na drugi način efikasno kontrolisalo sadržaj tog izražavanja, kao i pravno lice koje je objavilo izražavanje.

Članom 6. ZZK su propisani izuzeci od odgovornosti, tako da se neće odgovarati za klevetu ako se radi o izražavanju mišljenja, ili kada je izražavanje u suštini istinito; ako je lice koje je navodno prouzrokovalo štetu bilo po zakonu obavezno iznositi ili pronošiti izražavanje, ili iznositi izražavanje u toku zakonodavnog, sudskog ili upravnog postupka i ako je iznošenje ili pronošenje izražavanja bilo razumno.

ZZK uređuje prihvatljiva ograničenja slobode izražavanja u pogledu građanske odgovornosti za štetu nanесenu ugledu fizičkog ili pravnog lica iznošenjem ili pronošenjem nečeg neistinitog i istovremeno deklariše pravo na slobodu izražavanja koje je garantovano Ustavom Republike Srpske i Evropskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda koje štiti sadržaj izražavanja, kao i način na koji je iznesen, te naglašava značajnu ulogu sredstava informisanja, kao javnih posmatrača i snabdjevača javnosti informacijama, u demokratskom procesu (član 1. Zakona).

U konkretnom slučaju tuženi J.K. koji je, kao autor izjave, imenovao tužioca i pozvao ga „da kaže da nije dužan radnicima J. i da izađe pred njih i kaže da im ništa ne duguje“, je zapravo izrazio svoje mišljenje u vezi sa događajima oko stečajnog postupka koji se vodio kod Okružnog privrednog suda u Banjaluci nad preduzećem „J.“ a.d. u stečaju, čiji je bivši radnik i o izvršnom postupku koji se vodio pred prvostepenim sudom po prijedlogu preduzeća „E.“ d.o.o. B. protiv preduzeća „J.“.

Pri tome on nije izrazio tvrdnju da je tužilac nešto dužan radnicima J. (kao činjenicu čija bi se istinitost ili neistinitost mogla dokazivati).

Radi se o subjektivnoj procjeni događaja oko stečajnog i izvršnog postupka, a ne o činjenicama, kako su pogrešno zaključili nižestepeni sudovi.

Zbog toga je pogrešan zaključak nižestepeni sudova da ovo izražavanje ima elemente klevetničkog izražavanja, odnosno klevete kako je definiše odredba člana 5. stav 1. ZZK, koja bi uzrokovala štetu ugledu i dostojanstvu tužioca.

Pravo na slobodno izražavanje, kao demokratski princip, štite odredbe Evropske konvencije o ljudskim pravima i osnovnim slobodama (član 10), kao i odredbe ZZK (član 6. stav 1. a). Pravo na slobodu izražavanja primjenjivo je ne samo na informacije ili ideje koje su primljene pozitivno ili se smatraju neuvredljivim ili izazvanim neznanjem, već i na one koje vrijeđaju, šokiraju ili uznemiravaju državu, neki segment stanovništva, ili pojedinca, jer su to zahtjevi pluralizma, tolerantnosti i širokoumlja, bez kojih nema ni demokratskog društva.

S obzirom na izloženo, na osnovu člana 250. stav 1. ZPP odlučeno je kao u izreci.

O troškovima postupka tuženog J.K. odlučeno je na osnovu odredbe člana 397. stav 2. u vezi sa članom 386. stav 1. i članom 387. stav 1. ZPP. S obzirom da je ovaj tuženi uspio u sporu, dosuđeno mu je na ime troškova cijelog postupka 3.314,15 KM, od čega na ime troškova prvostepenog postupka 2.257,64 KM, na ime troškova žalbenog postupka 705,15 KM i za sastav revizije 351,00 KM, sve obračunato prema članu 2. Tar. br. 2, 9, 12. i članu 6. Tarife o nagradama i naknadi troškova za rad advokata („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 68/05). Pri tome je ovaj sud imao u vidu da je tužene zastupao punomoćnik iz reda advokata, te da je u okviru postavljenog zahtjeva za naknadu troškova postupka tuženih, tuženom Ž.V. već dosuđeno na ime troškova prvostepenog postupka 1.111,96 KM i na ime troškova žalbenog postupka 347,49 KM.

Predsjednik vijeća
Gorjana Popadić

Za tačnost otpravka ovjerava
rukovodilac sudske pisarnice
Amila Podrašćić